

NE-AU VIZITAT

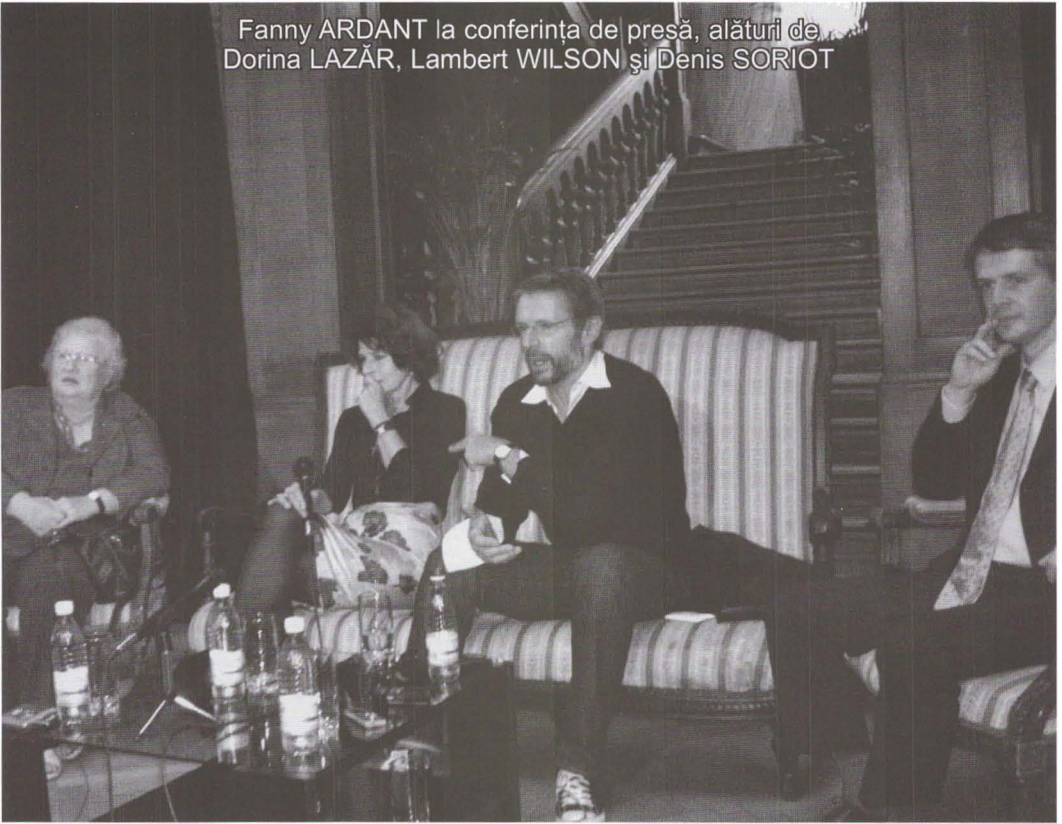
Mariana CIOLAN

Actori francezi, pe scena bucureșteană

Turneul teatrului parizian Bouffes du Nord în Capitală, în 23, 24, 25 septembrie a.c., cu **Music-hall**, de Jean-Luc Lagarce, eveniment organizat de Ambasada Franței, Institutul francez în parteneriat cu Teatrul Odeon, a fost precedat de o conferință de presă. Amfitrion a fost dl. Denis Soriot, directorul Institutului francez din București, secundat de actrița Dorina Lazăr, în calitate de directoare a Teatrului Odeon. Invitați: interpreta principală, actrița Fanny Ardant, și actorul Lambert Wilson, regizorul spectacolului. Ambii fiind recomandați de faima lor internațională în cinema, nu ne-a surprins să descoperim în rândul participanților importanți critici de film. De altfel, una dintre temele abordate a fost relația dintre teatru și film, cei doi actori francezi bucurându-se deopotrivă de o bună carte de vizită ca slujitori ai scenei franceze. Astfel, Fanny Ardant declara: „*Teatrul este mereu prezent în viața mea, este cel care purifică. Prin el ajungem la eul nostru profund. Teatrul este ca o boală. Mă întorc la el, chiar dacă fac film între timp și mi se pare greu pe moment. Îmi dau seama, apoi, ce ușor este față de teatru, care e atât de solicitant. Pe scenă, nu poți să te urci dacă te plictisești. În teatru, mi-am spus întotdeauna: nu pot să las rolul ăsta să treacă. Trebuie să joc acest personaj. O să mă îmbogățesc enorm. Întotdeauna m-am simțit eu însămi în teatru. La puterea a 13-a*”. Preluând metafora, Lambert Wilson preciza: „*Pentru mine, filmul este o boală. Probabil pentru că m-am născut în teatru, ca să zic așa, tatăl meu este actor și regizor, și atunci, pentru mine, situația normală de viață este teatrul. Filmul e ca un virus, ca un drog – nu poți avea control în cinema –, e ca un mediu nedrept: te ia, te poartă cu el, ai succes, după care te lasă baltă. Doar în teatru simt că sunt eu. Pot visa chiar să-mi fac teatrul meu, unul mic, pe când cu filmul așa ceva nu este posibil. Teatrul e local, național, personal*”. Frumoasa „pledoarie” a domniei sale a fost întărită, între altele, de evocarea cu o convingătoare înflăcărare a muncii în grup, unde regizorul, în opinia sa, este un membru egal al trupei teatrale, de amintirea vie pe care i-o poartă lui Lucian Pintilie, cu care a început să joace teatru după studii în Anglia și care îi cerea întotdeauna „lacrimi adevărate”, de admirația pentru „magnificul Teatru Odeon”, care poate spori aura poetică a spectacolului lor prezentat aici.

Am aflat, apoi, că împlinirea acestuia răspunde unei dorințe mai vechi, și a co-directoarei Micheline Rozan, de a o avea pe Fanny Ardant pe afișul de la Bouffes du Nord, și a regizorului Lambert Wilson de a găsi o piesă care să o pună în valoare pe reputata actriță. După o lungă căutare, încă de la prima lectură, piesa *Music-hall* (1989) i s-a părut lui Wilson parcă scrisă special pentru ea. Pentru actorul-regizor (aflat acum la a patra sa montare în teatru) Jean-Luc Lagarce era deja un autor interesant (pe care îl descoperea fascinat și din lectura *Jurnalului*). Dintre „argumentele” sale referitoare la alegerea piesei (ce s-ar putea rezuma foarte simplu: povestea unei actrițe care conduce un spectacol de revistă în turnee amărate),

Fanny ARDANT la conferința de presă, alături de Dorina LAZĂR, Lambert WILSON și Denis SORIoT

am reținut: „Music-hall, mai mult decât o piesă despre teatru, este o piesă despre singurătate. O piesă existențialistă, ca la Beckett. De altfel, Lagarce îl adora pe Beckett. Fata, personajul principal, se află pe o scenă, dar ar fi putut fi, la fel de bine, pe o grămadă de nisip, ca în Oh, les beaux jours. Mai mult decât o piesă despre folclorul teatral, este o piesă despre timp – despre raportul nostru cu timpul, despre trecerea timpului, despre îmbătrânire. Ea, această femeie, aproape că nu mai are nevoie de public. Și-a creat un ritual al ei prin care trece dincolo de oglinda care este publicul și prin care reușește să supraviețuiască”. Cât despre etapele genezei spectacolului, adăuga: „În primul rând munca mea, ca regizor, și munca actorilor a fost de a elucida limba lui Lagarce, care amintește de Beckett sau de Marguerite Duras. Pentru că, la o primă lectură, textul pare opac. Acum, după ce jucăm piesa de nouă luni, ni se pare că am învățat o altă limbă. La început ne plesnea capul ca să ne dăm seama despre ce este vorba. Acum suntem în largul nostru. Și avem impresia că știm să vorbim această limbă. Este foarte simplă”.

Spre deosebire de Lambert Wilson, Fanny Ardant a recunoscut că nu îl știa ca dramaturg pe Lagarce. Când a primit piesa, a citit-o pe nerăsuflăte și a acceptat pe loc rolul: „Niciodată nu găsești destule explicații pentru dorințele adevărate. Music-hall, povestea unei actrițe și a doi dansatori, este desigur o piesă ca un cântec de iubire pentru teatru. Dincolo de mediul teatrului de revistă, am simțit și am gândit personajul ca pe o femeie singură care, într-un fel, prin visele ei, prin

neburnia ei, lansează o chemare disperată în ajutor. Personajul meu este o femeie care tânjește după iubire, nu o primește deloc, dar are atâta iubire de oferit! Așa cum se întâmplă și cu noi uneori pe scenă: chinuim publicul, îl facem să sufere și, în același timp, nu putem să trăim fără el. Când Lambert mi-a propus piesa, ambiguitatea asta mi-a plăcut: atât a teatrului, cât și a personajului. O piesă cu dus-întors între iubire și ură. Când am găsit așa un personaj extraordinar, dublat de limbajul seducător al piesei, mi-am spus că trebuie neapărat să-l joc. Eu am neapărată nevoie să îl joc. Chiar dacă lumea nu îl va iubi”.

După un ceas petrecut în compania oaspeților francezi, în plăcută ambianță colocvială, ne despărțeam de doi oameni pe care îi descopeream pasionați, cuccuritori prin pilduitoare modestie și prin sinceritatea cu care ne împărtășeau mărturisirile. Mai rămânea puțin timp până aveam să-i revedem în dimensiunea lor de artiști, în acea lume despre care, prin cuvintele unui dramaturg care o cunoscuse atât de bine, vorbește spectacolul *Music-hall*. Lumea teatrului.

Adrian MIHALACHE

Vedeta

Am avut prilejul și privilegiul să o văd recent pe Fanny Ardant într-un spectacol cu piesa lui Jean-Luc Lagarce, *Music-hall*, în regia lui Lambert Wilson. O mai văzusem pe marea vedetă a filmului francez jucând teatru doar în înregistrări televizate: lecturi poetice după autori preferați (Marguerite Duras), dar și roluri grele, ca *Domnișoara Julie* de Strindberg. Lambert Wilson s-a străduit să aleagă ceva special pentru ea, crezând că monologul întins ar avantaja-o. S-a oprit asupra unui text cam inconsistent, care se vrea incantatoriu, dar nu reușește decât să plictisească prin repetări și reveniri exasperante. Cred că, multă vreme de acum înainte, nu voi suporta o frază care să înceapă cu cuvântul „parfois”. Piesa, atâta câtă e, aparține unui traseu dramatic bine bătătorit de alții. Ea pune în scenă actorul marginal, care-și câștigă o existență precară, mergând de colo-colo, la cheremul organizatorilor rapaci, încercând să distreze un public insensibil. Ne amintește crepusculul trist al fostei vedete a filmului german, Zarah Leander, piesa lui John Osborne, *Cabotinul*, eroina din *Cabaret*-ul lui Bob Fosse, unele filme ale lui Fellini etc. etc. Noutatea adusă de Lagarce este doar obstinția de a evita, în text, orice detaliu care ar putea stârni interesul spectatorilor. Practic, nu se vorbește decât despre recuzită și despre dificultatea de a o procura...

În aceste condiții, performanța lui Fanny Ardant, secundată de Eric Guerin și Francis Leplay, este cu atât mai remarcabilă. Cei trei joacă aproape tot timpul cu fața la public, vorbind despre ei înșiși la persoana a treia. Vedeta este impecabilă, cu un control absolut asupra celor mai mici detalii. Rochia este perfect gândită și croită, blana artificială sugerează precaritatea și oferă posibilități excelente pentru jocul de scenă. Peruca este voit nepotrivită cu figura actriței, astfel încât, atunci când e scoasă, chipul capătă o cu totul altă expresie. Taburetul, un „personaj principal”,